

## **Kronikk**

Knut Kvaran

Høgskolelektor ved Dronning Mauds Minne Høgskole for førskolelærerutdanning.

### **Vil et førskoletilbud for 5-åringene i barnehagen føre til bedre kvalitet i barnehagen?**

Adressa skriver 13. mai om at kunnskapsminister Bård Vegard Solhjell og SV vil innføre en obligatorisk gratis førskole for alle femåringer som skal være på minst 12 timer i uka.

Kunnskapsministeren sier at vi har undervurdert ungenes glede av å lære, og at denne reformen vil gi alle femåringer muligheten til å bryne seg på grunnleggende begreper, bokstaver, tall og sosiale ferdigheter. Tilbudet skal gis i barnehagen året før de begynner i grunnskolen. Årsaken til at Solhjell foreslår obligatorisk førskole er at altfor mange barn går ut av skolen uten grunnleggende kunnskaper. En sideeffekt av forslaget vil bli at barnehageplassen for femåringer blir langt billigere for foreldrene enn i dag.

Kunnskapsministerens utspill blir kommentert på lederplass i Adressa 14. mai: ”Reformen skal bedre norske elevers lese- og skrivekyndighet. Det kan være en god ide. Men vi tror at skolen er og blir den viktigste arenaen for å løse skolens problemer.”

I argumentasjonen for Reform 97 og skolestart for 6-åringen ble det lagt vekt på at den nye førsteklasse skulle inneholde det beste fra både barnehagen og skolen. Selv om man satset på lek i skolen ved skolestart for 6-åringene, viser evalueringen av Reform 97 (1999 - 2003) utført av Norges Forskningsråd at man i liten grad benytter leken som et pedagogisk virkemiddel for at barna skal lære og utvikle språklig kompetanse. Klette m.fl.(2003) registrerte få eksempler på at barnedrevet lek ble brukt som pedagogisk virkemiddel ved tilegnelse av skriftspråklig kompetanse, og læreren deltok bare unntaksvis i leken selv og fikk dermed ikke utnyttet leken som arena for læring av nye ferdigheter. Hva om man istedenfor å gjøre barnehagen mer ”før”skolsk, slik Solhjell ønsker, lot småskolen bli mer påvirket av pedagogikken man bruker i barnehagen? Kanskje man da ville nå de målene Solhjell er på jakt etter?

Frode Søbstad (2002) gjorde en undersøkelse i 5 barnehager om foreldrenes syn på kvaliteten, som en del av prosjektet ”Den norske barnehagekvaliteten”. Foreldrene til 4- og 5-åringene ble bedt om å angi hva de mente var viktig for barnet i barnehagen. I prioritert rekkefølge ga foreldrene følgende svar: At barnet får leke med andre barn, lærer seg å omgås andre mennesker, har det morsomt sammen med andre barn og voksne, får omsorg og trygghet fra de voksne, får være med på å oppleve naturen, og at barnet får lære noe som en

forberedelse til skolen. Det er verdt å merke seg at de tre momentene som kom øverst handler om sosialt samspill, noe som også er i overensstemmelse med prioriteringene i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (2006). Skoleforberedelse er rangert på 6. plass, og det er bare halvparten av foreldrene som trekker fram dette området.

Leseferdigheter er et argument for dette nye førskoletilbudet, slik det var da 6-åringene ble tatt inn i skolen. I 2007 gikk de første barna som startet i skolen som 6-åringer ut 10-klasse. Det er få, om noen, forskningsresultater som viser at denne forskyvingen av skolestarten har ført til noen bedring for kunnskapsnivået til de som nå går ut av grunnskolen. Den neste PISA-undersøkelsen i 2009, som igjen vil ha fokus på lesing, vil i så måte bli spennende å lese. Selv om undertegnede er skeptisk til slike nasjonale kunnskapstester.

Forskning, for eksempel på *5-åringsprosjektet*, som var et forsøk med gratis barnehage for alle femåringene i bydel Gamle Oslo, viser at barn med innvandrerbakgrunn har fordel av å gå i barnehage før de begynner i skolen. Målet med *5-åringsprosjektet* var å få flere barn med innvandrerbakgrunn til å begynne i barnehage, for på denne måten å legge til rette for bedre integrering og språkopplæring. Ifølge NOVAs evaluering av prosjektet var forsøket effektivt fordi nesten alle som fikk tilbudet om barnehage, takket ja. Andelen minoritetsspråklige barn med barnehageplass er ellers lavere enn gjennomsnittet. I 2007 hadde bare 51 prosent av innvandrerbarn i alderen 0-5 år barnehageplass. Resultater fra blant annet *5-åringsprosjektet* viser at det er et behov for å jobbe for at flere minoritetsspråklige barn skal begynne i barnehagen. Et gratis barnehagetilbud til alle 5-åringer ville derfor være et godt middel for å stimulere barns språkutvikling og gi et godt utgangspunkt før skolestart.

Med dette som bakgrunn er jeg glad for at Solhjell foreslår et tilbud som vil bidra til å senke barnehagesatsene for femåringene, men jeg er skeptisk til tanken bak dette utspillet og til hvordan dette tilbudet skal organiseres innenfor barnehagehverdagen. Skal alle femåringene bli tatt ut av de andre hverdagsaktivitetene for 2 timer undervisning daglig, eller skal 5-åringen ha undervisningsdager noen førskoledager i uken?

Rammeplanen for barnehagene undervurderer ikke ungenes glede av å lære. Læring om seg selv, om andre mennesker, om samspill og om den fysiske verden omkring, er prosesser som er med på å skape mening i barns liv. Ivar Bjørgen (1993) skriver at læring er en aktivitet individet selv må utføre, noe som krever at man har læreevne og beherskelse av egne læreprosesser. Et slikt barneperspektiv på læring finner man i barnehagen. Barnehagen skal styrke barns læring både i formelle og uformelle læringssituasjoner. Man trekker ikke noe klart skille mellom formelle og uformelle læringssituasjoner i barnehagen, der begge har

en pedagogisk hensikt. I sosialt samspill i lek og hverdagsaktiviteter skjer det ofte en spontan kommunikasjon knyttet til fagområdene beskrevet i Rammeplanen for barnehager.

Jeg stiller spørsmålstegn ved Solhjell og SVs barndomssyn? Har barndommen noe verdi i seg selv eller er den kun et ledd i å skape økt brutto nasjonalprodukt? Blir det bedre for barn hvis vi scoorer bedre enn finnene i neste PISA-undersøkelse? I Rammeplanen for barnehagen står det at å se omsorg og oppdragelse, lek, hverdagsaktiviteter og læring i sammenheng, er et særtrekk ved norsk barnehagetradisjon. La oss jobbe for å styrke kvaliteten ved særtrekket i barnehagen og håpe at også skolen inspireres av det!

knk@dmmh.no